

Sprawozdanie z działalności Narodowego Instytutu Dziedzictwa za trzy kwartały 2020 roku

Wstęp

Wybuch pandemii w marcu 2020 r. wpłynął na wszystkie obszary działalności Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Cyklicznie organizowane przez Instytut szkolenia (przedstawiciele podmiotów zaangażowanych w ochronę i opiekę nad zabytkami, szkolenia w ramach kursów Międzynarodowej Podyplomowej Letniej Szkoły „Akademia Nieświeska”), spotkania (Spotkanie Opiekunów Pomników Historii, Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków) i konferencje związane z ochroną i opieką nad zabytkami, które każdego roku gromadziły licznych odbiorców, zostały odwołane, zawieszono lub przełożone. Specjalistyczna biblioteka i wszystkie archiwa NID zostały zamknięte dla osób z zewnątrz. Pracownicy Instytutu przeszli w tryb pracy zdalnej. Zadania wymagające pracy w terenie zostały wstrzymane lub poważnie ograniczone. Większość zadań obejmujących działania mające na celu upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie i jego wartościach została przeniesiona do Internetu.

Jednocześnie powyższe okoliczności otworzyły przed Instytutem nowe możliwości dotarcia do odbiorców oraz przyspieszyły poszukiwanie nowych sposobów realizacji zadań statutowych.

Najważniejsze informacje o Narodowym Instytucie

Dziedzictwa

A. Misja NID

Misją NID jest tworzenie podstaw dla zrównoważonej ochrony dziedzictwa kulturowego celu jego zachowania dla przyszłych pokoleń poprzez wyznaczenie i upowszechnianie standardów ochrony oraz konserwacji zabytków, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego, a także gromadzenie i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie.

B. Krótki zarys historii Instytutu

Narodowy Instytut Dziedzictwa jest prawnym następcą Ośrodka Dokumentacji Zabytków, utworzonego w 1962 r. w celu „usprawnienia inwentaryzacji zabytków dla racjonalnego planowania ich odbudowy i konserwacji”. W 2002 r. poprzez połączenie Ośrodka Dokumentacji Zabytków i Ośrodka Ochrony Zabytkowego Krajobrazu powstał Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków (KOBiDZ). 1 stycznia 2007 r., na mocy zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, do KOBiDZ przyłączono Ośrodek Ochrony Dziedzictwa Archeologicznego, co oznaczało powstanie pod poprzednią nazwą nowej instytucji kultury. 1 stycznia 2011 r. KOBiDZ zmienił nazwę na Narodowy Instytut Dziedzictwa. Instytucja z nową nazwą i zmienionym statutem, dostosowanym do ówczesnych wyzwań stojących przed systemem ochrony zabytków, kontynuowała idee ochrony i udostępniania dziedzictwa kulturowego szerokim grupom odbiorców.

Kolejne zmiany w Instytucie nastąpiły w 2014 r. i polegały na aktualizacji statutu i Regulaminu Organizacyjnego NID.

31 stycznia 2020 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego po raz kolejny nadał nowy statut dostosowany do aktualnych potrzeb związanych z ochroną i opieką nad zabytkami, czego konsekwencją było wdrożenie 1 lipca 2020 r. nowej struktury organizacyjnej Instytutu w celu bardziej efektywnego realizowania misji NID.

C. Ramy prawne funkcjonowania NID

Narodowy Instytut Dziedzictwa jest państwową instytucją kultury, która działa na podstawie następujących aktów prawnych:

- ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1983 oraz z 2019 r. poz. 115, 730, 1696 i 2020),
- ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2018 r. poz. 2067 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 730 i 1696),
- statutu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 stycznia 2020 r. (poz. 5).

D. Struktura organizacyjna

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym z dn. 1 lipca 2020 r. strukturę organizacyjną Instytutu tworzą: Dział Standardów Konserwatorskich, Dział Kształcenia o Dziedzictwie, Dział Danych o Zabytkach, 7 Oddziałów Terenowych wraz z 8 Pracownikami Terenowymi, 3 Specjalistyczne Pracownie Terenowe oraz inne komórki organizacyjne i samodzielne stanowiska pracy.

Wprowadzenie nowego regulaminu organizacyjnego miało na celu:

- dostosowanie – w większym stopniu niż dotychczas – struktury organizacyjnej NID do priorytetów działalności wyznaczonych przez misję Instytutu,
- dostosowanie struktury organizacyjnej NID do nowo powierzonych zadań (np. stworzenie Specjalistycznej Pracowni Terenowej „Centrum Architektury Drewnianej”) i do zadań na nowo zdefiniowanych przez MKiDN (np. powołanie Zespołu ds. monitoringu zabytków),
- racjonalizację struktury organizacyjnej i kompetencji poszczególnych komórek organizacyjnych,
- uproszczenie struktury organizacyjnej, pozwalające na bardziej efektywne zarządzanie Instytutem,
- optymalizację struktury zarządczej,
- usprawnienie zarządzania działalnością terenową NID.

E. Zadania statutowe NID

Do zadań statutowych Narodowego Instytutu Dziedzictwa należy w szczególności:

1. tworzenie i upowszechnianie standardów dokumentacji, badania, konserwacji i digitalizacji zabytków ruchomych, nieruchomych i archeologicznych,
2. włączenie się na wniosek ministra lub Generalnego Konserwatora Zabytków w proces ewaluacji i doskonalenia systemu ochrony i opieki nad zabytkami oraz w proces ochrony dziedzictwa niematerialnego,
3. wydawanie opinii i ekspertyz dotyczących działań przy zabytkach na rzecz organów administracji publicznej,

4. monitorowanie i analizowanie zagrożeń dla dziedzictwa kulturowego oraz wypracowywanie metod przeciwdziałania tym zagrożeniom, w tym w szczególności obiektów z Listy światowego dziedzictwa UNESCO i uznanych za pomniki historii,
5. publikowanie i upowszechnianie wydawnictw z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad nim,
6. realizacja specjalistycznych programów szkoleniowych i informacyjnych na rzecz służb konserwatorskich i środowisk związanych z opieką nad zabytkami,
7. podejmowanie współpracy z właścicielami i zarządcami zabytków na rzecz właściwego zarządzania zasobem dziedzictwa kulturowego oraz promowanie zasad opieki nad zabytkami,
8. realizacja programów i kampanii społecznych w zakresie promowania dziedzictwa kulturowego i jego wartości, a także idei ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
9. realizacja programów edukacyjnych i podejmowanie współpracy na polu edukacji społecznej na rzecz ochrony i opieki nad dziedzictwem materialnym i niematerialnym,
10. podejmowanie współpracy na rzecz wzrostu społecznego zaangażowania w system identyfikacji i ochrony dziedzictwa kulturowego,
11. gromadzenie, opracowywanie, archiwizowanie i udostępnianie wiedzy o stanie zachowania i wartościach zasobu dziedzictwa kulturowego, w tym także zbiorów naukowych związanych z ochroną tego dziedzictwa,
12. gromadzenie i zarządzanie zasobem dokumentacji rejestru zabytków i Krajowej Ewidencji Zabytków, a także ewidencjonowanie badań archeologicznych prowadzonych na terenie kraju,
13. prowadzenie i rozwój ogólnopolskiego cyfrowego systemu gromadzenia i udostępniania danych o dziedzictwie kulturowym, w tym danych geolokalizacyjnych,

14. koordynowanie realizacji procedury występowania z wnioskiem do ministra o uznanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zabytku nieruchomego za pomnik historii,
15. realizacja w zakresie powierzonym przez ministra zadań wynikających z porozumień, konwencji i innych dokumentów ratyfikowanych przez Polskę, związanych z ochroną i opieką nad dziedzictwem materialnym i niematerialnym,
16. prowadzenie w porozumieniu z ministrem współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym,
17. organizowanie i prowadzenie innych prac związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego na zlecenie ministra lub Generalnego Konserwatora Zabytków.

Instytut realizuje swoje zadania, współpracując ze służbami konserwatorskimi oraz innymi jednostkami organizacyjnymi wyspecjalizowanymi w ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w tym ze szkołami wyższymi, instytucjami naukowymi, instytucjami kultury, muzeami, kościołami i związkami wyznaniowymi, a także administracją rządową i samorządową oraz organizacjami pozarządowymi.

Działalność Narodowego Instytutu Dziedzictwa

A. Priorytet – Wyznaczanie i upowszechnianie standardów ochrony i konserwacji zabytków

1. Program przeciwdziałania przestępczości przeciwko dziedzictwu archeologicznemu

W okresie sprawozdawczym monitorowany był rynek antykwaryczny w zakresie naruszeń prawa dotyczących zabytków archeologicznych. Monitoringowi poddano 140 aukcji na portalach aukcyjnych Allegro i eBay. W wyniku tych działań wykryto i zgłoszono Policji 6 przypadków złamania prawa. Zgłoszenia były związane również z innymi portalami aukcyjnymi. Ponadto przeprowadzono 15

konsultacji roboczych z przedstawicielami Policji. Pracownik NID uczestniczył w działaniach prowadzonych przy Policję przy 8 postępowaniach, a także zeznawał w sprawach karnych jako ekspert.

Realizacja zadań statutowych nr 4, 6.

2. Wydawanie opinii i ekspertyz dotyczących działań przy zabytkach na rzecz organów administracji publicznej

W okresie sprawozdawczym specjaliści NID z Warszawy i Oddziałów Terenowych, pomimo ograniczeń wynikających ze stanu panującej epidemii polegających m.in. na zamknięciu bibliotek i archiwów, a także utrudnień w fizycznym dostępie do obiektów sporządzili 221 opinii specjalistycznych.

Tabela I. Opinie specjalistyczne opracowane przez NID.

Lp.	wnioskodawca	Liczba opinii
1.	Generalny Konserwator Zabytków (opinie dotyczące skreśleń zabytków z rejestru lub w sprawach prowadzonych postępowań odwoławczych)	57
2.	Wojewódzcy konserwatorzy zabytków (opinie dotyczące rozpoznania wartości zabytkowych oraz oceny prowadzonych prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytkach)	101
3.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (opinie dotyczące oceny badań archeologicznych prowadzonych na terenie przeznaczonych pod inwestycje drogowe)	39
4.	Inne organy (samorządowi konserwatorzy zabytków, Prokuratura, Policja)	24
5.	Razem	221

Realizacja zadań statutowych nr 1, 3, 4, 7.

3. Przygotowywanie opracowań studialnych

Oprócz opinii i ekspertyz sporządzonych na zlecenie organów konserwatorskich NID wykonał opracowania typu studialnego:

- Dokumentacja – Rewaloryzacja Parku Tęźniowego w Ciechocinku wraz z elementami architektury;
- Kórnik – zespół zamkowo-parkowy wraz z kościołem parafialnym; Wnioski konserwatorskie do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w Kórniku, części obszaru pomnika historii.
- Owczary – studium konserwatorsko-krajobrazowe cerkwi;
- Analiza krajobrazowa terenu Muzeum Obozu Zagłady w Treblince.
- Studium: „Aktualizacja opracowania studialnego pt. Bytom Śródmieście z Rozbarkiem. Aktualizacja części konserwatorskiej studium urbanistyczno-

konserwatorskiego wykonanego w 1998 r. przez Pracownię Dokumentacji Naukowo-Historycznej Leszek Danilczuk, Maria Kasprzyk”.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 3, 4, 7, 11.

4. Współpraca z GDDKiA i udział w programie ratowniczych badań archeologicznych na trasach budowy dróg krajowych

W ramach współpracy z GDDKiA w całej Polsce w okresie sprawozdawczym eksperci NID uczestniczyli w 87 odbiorach prac archeologicznych realizowanych w związku z budową dróg krajowych i autostrad.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 3, 4, 7.

5. Tworzenie i upowszechnianie standardów dokumentacji, badań i konserwacji zabytków ruchomych, nieruchomych i archeologicznych

W ramach tworzenia i upowszechniania standardów dokumentacji, badań i konserwacji poszczególnych kategorii zabytków NID w okresie sprawozdawczym prowadził prace nad opracowaniem standardu postępowania w projektowaniu z zakresu konserwacji i restauracji parków, ogrodów i innych form zaprojektowanej zieleni. Opracowano również procedury postępowania przy odtwarzaniu ogrodzeń cmentarzy żydowskich na historycznych cmentarzach żydowskich. Został także przygotowany projekt zaleceń Generalnego Konserwatora Zabytków dotyczących postępowania w przypadku inwestycji o charakterze rekonstrukcji, rewitalizacji itp. na stanowiskach archeologicznych.

Instytut podpisał porozumienie o współpracy ze Stowarzyszeniem Konsultantów Ocen Środowiskowych celem wypracowanie zaleceń dotyczących sposobu uwzględniania obszarów światowego dziedzictwa UNESCO i pomników historii w ocenach środowiskowych.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 2.

6. Szkolenia specjalistyczne w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami

W ramach realizacji programów szkoleniowych i informacyjnych na rzecz służb konserwatorskich i środowisk związanych z opieką nad zabytkami NID przeprowadził 4 szkolenia. Ich odbiorcami byli policjanci wydziałów kryminalnych Komendy Głównej Policji oraz komend wojewódzkich. Szkolenia dotyczyły

problematyki nielegalnego obrotu bronią i innymi zabytkami znajduwanymi na polach bitew XX wieku oraz zabytków militarnych czasów nowożytnych i współczesnych. Zorganizowano również szkolenie pt. „Archeologia w procesie inwestycyjnym” – skierowane do studentów inżynierii lądowej Politechniki Warszawskiej.

Dodatkowo, przeszkolono uczestników projektu „Infrastruktura Niepodległości - architektura polskich powiatowych projektów modernizacyjnych” realizowanego przez Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki z zakresu metod aktywizacji lokalnej społeczności wokół dziedzictwa.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 6.

7. Wydawnictwo czasopism i publikacji specjalistycznych

W okresie sprawozdawczym ukończono prace nad nr 1/2020 czasopisma „Ochrona Zabytków”. Trwały także prace redakcyjne nad książką pt. „Drzwi i bramy w architekturze świeckiej miasta Jarosławia od końca wieku XVIII do roku 1939” autorstwa Jadwigi Stęchły, która ukaże się w nowej serii wydawniczej NID „Monument”. Przygotowano tekst do składu oraz opracowano makietę tej publikacji.

Trwały też prace nad książkami przygotowywanymi przez partnerów zewnętrznych: „Warszawskie Stare Miasto – autentyzm nieznany. Zachowanie i konserwacja tynków i malarstwa ściennego zabytku światowego dziedzictwa UNESCO. W 40. rocznicę wpisu warszawskiego Starego Miasta na Listę światowego dziedzictwa UNESCO” (we współpracy z Biurem Stołecznego Konserwatora Zabytków) oraz „Urban Planning à la Française. One Thousand Years of Practice and European Innovations” (t. 1 i 2) autorstwa prof. Krzysztofa Pawłowskiego. Dodatkowo, w ramach współpracy z Instytutem Prawa Gospodarczego, wydano publikację „Dziedzictwo kulturowe a własność intelektualna”.

W celu łatwiejszej komunikacji z autorami, recenzentami i czytelnikami wydawanego przez NID czasopisma „Raport” prezentującego wyniki

ratowniczych badan archeologicznych powstała strona internetowa czasopisma <http://raport.nid.pl>.

Realizacja zadania statutowego nr 5.

8. Koordynowanie działań związanych z wdrażaniem zapisów Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego w zakresie powierzonym Instytutowi przez Ministra.

W odpowiedzi na prośbę Centrum Światowego Dziedzictwa o udostępnienie materiałów cyfrowych prezentujących polskie miejsca światowego dziedzictwa, nawiązano współpracę w tym zakresie z opiekunami wszystkich miejsc, od których zebrano przedmiotowe materiały oraz przekazano je do Centrum w Paryżu oraz do DOZ MKiDN. Wybrane materiały cyfrowe zostały opublikowane na powszechnie dostępnych platformach cyfrowych Centrum Światowego Dziedzictwa, z których korzystają internauci z całego świata.

Realizując zalecenia decyzji Komitetu Światowego Dziedzictwa nr 40 COM 7B.55 i nr 42 COM 7B.27, Polska jako Państwo-Strona Konwencji światowego dziedzictwa zaprosiło misję doradczą WHC/ICOMOS połączoną ze spotkaniem grupy międzynarodowych ekspertów, która planowana była w dniach 9-12 marca 2020 r. w Oświęcimiu i miała dotyczyć stanu zachowania miejsca światowego dziedzictwa Auschwitz Birkenau, niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady (1940-1945). Pełną organizację merytoryczną i techniczną misji powierzono Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa. Ze względu na ogłoszoną w marcu br. pandemię COVID-19, termin misji został przesunięty, a samo spotkanie odwołane tuż przed jego rozpoczęciem.

W okresie sprawozdawczym opracowano 20 opinii specjalistycznych dotyczących miejsc światowego dziedzictwa i ich stref buforowych oraz raporty rządowe dot. stanu zachowania Auschwitz Birkenau niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady (1940-1945) oraz Kopalni rud ołowiu, srebra i cynku wraz z jej systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach.

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 7, 15, 16.

9. Koordynowanie realizacji procedury występowania z wnioskiem do ministra o uznanie przez prezydenta RP zabytku nieruchomego za pomnik historii

W okresie sprawozdawczym dla Rady Ochrony Zabytków opracowano jedną opinię dotyczącą obiektu kandydującego do uznania za pomnik historii: Sulejówek – dworek Józefa Piłsudskiego „Milusin”. Opracowano projekt rozporządzenia do uznania za pomnik historii „Rogalin – zespół pałacowo-parkowy z obszarem dawnego majątku ziemskiego” oraz Sulejówek – dworek Józefa Piłsudskiego „Milusin”. Przeprowadzono 3 lustracje terenowe obiektów kandydujących do uznania za pomnik historii: Szczecin – budynek administracyjny socjalno-produkcyjny wraz z dawną świetlicą Stoczni Szczecińskiej; Sulejówek – dworek Józefa Piłsudskiego „Milusin” oraz Kamieniec Ząbkowicki – romantyczny krajobraz kulturowy Dolnego Śląska.

Realizacja zadania statutowego nr 14.

10. Monitoring stanu zachowania zabytków w tym pomników historii i miejsc światowego dziedzictwa

Narodowy Instytut Dziedzictwa uczestniczy w systemie monitorowania zabytków w tym pomników historii i miejsc światowego dziedzictwa. Ograniczenia wynikające z panującej epidemii COVID-19 utrudniały monitoring, a w szczególność lustracje terenowe zabytków. Mimo to w okresie sprawozdawczym wykonano 110 wyjazdów w celu zweryfikowania stanu zachowania zabytków.

W ciągu trzech kwartałów br. przeprowadzono weryfikację ankiety dla pomników historii oraz sporządzono opis wartości i atrybutów dla miejsc światowego dziedzictwa. Równolegle prowadzony jest bieżący monitoring informacji spływających od Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków na specjalnie do tego celu utworzony adres mailowy. Dla pomników historii spłynęło 159 informacji, natomiast dla miejsc światowego dziedzictwa – 24.

Tabela II. Lustracje terenowe zabytków.

Lp.	Nazwa miernika	Miejsca Światowego Dziedzictwa	Pomniki Historii	Inne zabytki
-----	----------------	--------------------------------	------------------	--------------

1	Liczba lustracji terenowych przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym	6	15	221
---	---	---	----	-----

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 7, 11.

11. Podjęmowanie współpracy z właścicielami i zarządcami obiektów z Listy światowego dziedzictwa i uznanych za pomniki historii, na rzecz właściwej opieki i zarządzania dobrami

W okresie sprawozdawczym prowadzona była bieżąca współpraca z zarządcami miejsc światowego dziedzictwa i służbami konserwatorskimi dot. aktualnych problemów ochrony i zarządzania.

Narodowy Instytut Dziedzictwa, na bieżąco współpracuje z Muzeum Historyczno-Archeologicznym i Rezerwatem Krzemionki w działaniach dotyczących usprawnienia ochrony i zarządzania Krzemionkowskim Regionem Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego (wpis na Listę światowego dziedzictwa UNESCO w 2019 r.) i jego strefą buforową. W okresie sprawozdawczym podpisano porozumienie o współpracy z Muzeum Historyczno-Archeologicznym w Ostrowcu Świętokrzyskim, którego celem jest wsparcie działań związanych z powołaniem Parku Kulturowego Pradziejowego Górnictwa Krzemienia nad Kamienną, do utworzenia którego zobowiązało się Państwo Polskie, celem objęcia tego obszaru pełną i spójną ochroną prawną. Zostały wstępnie wyznaczone granice parku kulturowego oraz trwają prace – w porozumieniu z pozostałymi interesariuszami – nad opracowaniem założeń i projektu planu ochrony, dokumentu warunkującego powołanie parku kulturowego. W ramach realizacji zadań statutowych Narodowy Instytut Dziedzictwa prowadzi również współpracę z zarządcami następujących obiektów wpisanych na Listę światowego dziedzictwa UNESCO: Królewskich kopalni soli w Wieliczce i Bochni, Puszczy Białowieskiej, Auschwitz Birkenau, Kalwarii Zebrzydowskiej, Drewnianych cerkwi w polskim i ukraińskim regionie Karpat, Starego Miasta w Zamościu oraz Kopalni rud ołowiu, srebra i cynku wraz z jej systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach, Zamku krzyżackiego w Malborku, Średniowiecznego miasta w Toruniu, Kościołów

drewnianych południowej małopolski, Parku Mużakowskiego, a także Hali Stulecia we Wrocławiu.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 7.

12. Prowadzenie procedury konkursu „Zabytek Zadbany”

Konkurs „Zabytek Zadbany” ma na celu promocję właściwej opieki nad zabytkami – prowadzonych wzorowo prac badawczych, konserwatorskich, rewaloryzacyjnych i adaptacyjnych, a także systematycznych działań na rzecz właściwego utrzymania zabytków. Nadzór nad konkursem w imieniu ministra kultury i dziedzictwa narodowego sprawuje Generalny Konserwator Zabytków. Konkurs ma charakter otwarty, jest adresowany do właścicieli, posiadaczy i zarządców obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych. Zgłoszeń konkursowych mogą dokonywać właściciele, posiadacze i zarządcy zabytków, a także wojewódzcy konserwatorzy zabytków lub konserwatorzy samorządowi oraz kierownicy delegatur wojewódzkich urzędów ochrony zabytków. Procedurę konkursową prowadzi Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Do konkursu w edycji 2020 zgłoszono 63 zabytki. Spośród zgłoszeń spełniających kryteria formalne, jury konkursu wybrało laureatów w 5 kategoriach konkursowych i przyznało 12 wyróżnień.

Narodowy Instytut Dziedzictwa w porozumieniu z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego promował informację o wynikach konkursu „Zabytek Zadbany” za pośrednictwem prasy, radia, mediów społecznościowych i stron internetowych. Szczegółową informację o wynikach konkursu przekazano także wojewódzkim konserwatorom zabytków.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 7, 8.

13. Organizacja obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków

W okresie sprawozdawczym intensywnie przygotowywano obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków. Ustalono plan wydarzenia, zaproszono prelegentów oraz przygotowano oprawę graficzną wydarzenia. Z

powodu ogłoszenia w marcu br. stanu epidemii, uroczysta gala obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków została odwołana.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 8, 10.

14. Prowadzenie internetowej bazy wiedzy z zakresu zarządzania dziedzictwem adresowanej do jednostek samorządu terytorialnego

Głównym zadaniem serwisu <http://samorzad.nid.pl> jest dostarczenie przedstawicielom samorządów, organizacjom pozarządowym działającym na polu dziedzictwa, samorządowym instytucjom kultury, lokalnym liderom i wszystkim zainteresowanym obywatelom praktycznej wiedzy na temat dziedzictwa, jego wartości i ochrony oraz możliwości jego wykorzystania w projektowaniu strategii zrównoważonego rozwoju gminy. Portal stanowi bazę wiedzy z zakresu szeroko pojętego zarządzania dziedzictwem, a w szczególności prawnych, finansowych, ekonomicznych, społecznych i konserwatorskich aspektów tego procesu.

W okresie sprawozdawczym, po przeprowadzeniu analizy funkcjonalności portalu, rozpoczęto prace modernizacyjne oraz rozwojowe. Głównym celem prac jest ułatwienie nawigacji na stronie, wprowadzenie większej przejrzystości, uporządkowanie publikowanych treści oraz wprowadzenie narzędzi skutecznego ich wyszukiwania. Dodatkowo dokonano przeglądu treści pod kątem ich zgodności z aktualnym stanem prawnym oraz udostępniono do pobrania 9 nowych publikacji zewnętrznych. W okresie sprawozdawczym Portal odnotował znaczący przyrost użytkowników (52 tys. w okresie sprawozdawczym), co świadczy o stałej, rosnącej popularności serwisu, także dzięki intensyfikacji działań promocyjnych, które były prowadzone na fanpage'u Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Tabela III. Portal internetowy <http://samorzad.nid.pl>.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Liczba artykułów dodanych do bazy wiedzy samorzad.nid.pl w okresie sprawozdawczym	2
2	Liczba wszystkich artykułów opublikowanych w bazie wiedzy samrzad.nid.pl	160
3	Liczba użytkowników, którzy odwiedzili bazę wiedzy samorzad.nid.pl w okresie sprawozdawczym	52 000

Realizacja zadań statutowych nr 7, 8, 9, 10 .

15. Prowadzenie procedury konkursu „Samorząd dla Dziedzictwa”

Celem konkursu jest promocja i upowszechnianie najlepszych wzorców w zakresie opracowywania i wdrażania gminnego programu opieki nad zabytkami, o którym mowa w art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Do udziału w konkursie mogą zgłaszać się gminy, które właściwie korzystając z możliwości jakie daje „instytucja” gminnego programu opieki nad zabytkami, zrealizowały działania i zadania służące ochronie i zachowaniu wartości dziedzictwa kulturowego przy jednoczesnym zaprogramowaniu zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w oparciu o efektywne wykorzystanie potencjału zasobów dziedzictwa kulturowego.

W okresie sprawozdawczym opracowano ostateczne założenia konkursu (regulamin, formularz zgłoszenia, procedurę oceny), które zostały zaakceptowane przez Generalnego Konserwatora Zabytków. Przygotowano również propozycję wzoru opinii dla Oddziałów Terenowych NID w celu ujednoczenia i zobiektywizowania ocen. Zaproponowano skład jury konkursu, który został zaakceptowany przez Głównego Konserwatora Zabytków. Wypracowano optymalne założenia promocji konkursu. W ramach przygotowań do sprawnej realizacji zadania Pracownicy NID sprawdzili kilkaset gminnych programów opieki nad zabytkami oraz sprawozdań z ich realizacji (kwalifikujących się, ze względu na termin ich zakończenia, do tegorocznej edycji konkursu) pod kątem spełnienia ustawowych celów tych programów. W oparciu o te wstępne oceny opracowano podsumowanie w skali ogólnopolskiej. 10 czerwca 2020 r. ogłoszono nabór zgłoszeń konkursowych.

By dotrzeć z informacją o naborze do nowego konkursu, podjęto szereg działań promocyjnych, m.in. przygotowano i wysłano informację prasową, zaangażowano urzędy wojewódzkie do popularyzacji konkursu wśród jednostek samorządu terytorialnego, nawiązano współpracę z wojewódzkimi i samorządowymi konserwatorami zabytków. Prowadzono kampanię informacyjną za pośrednictwem mediów społecznościowych.

Do dnia 30 czerwca 2020 r., w którym zakończył się nabór, wpłynęło 35 zgłoszeń konkursowych. W Oddziale Terenowym NID w Rzeszowie – sekretariacie konkursu

dokonano oceny formalnej zgłoszeń. Do konkursu zakwalifikowano 26 zgłoszeń, w tym 16 z gmin miejskich (kategoria A) oraz 10 z gmin miejsko-wiejskich i wiejskich (kategoria B). Następnie pracownicy Oddziałów i Pracowni Terenowych NID, w oparciu o zgłoszenia, dokumentacje oraz wizje terenowe, opracowali opinie na temat każdego programu i jego realizacji.

8 września jury konkursu dokonało oceny merytorycznej, wyłaniając 4 gminy miejskie w kategorii A oraz 4 gminy miejsko-wiejskie i wiejskie w kategorii B.

W trzecim kwartale 2020 r. trwały prace nad produkcją filmów promocyjnych, które są nagrodą dla zwycięskich gmin. Rozpoczęły się również przygotowania do gali, podczas której zostaną wręczone nagrody i wyróżnienia.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 2, 7, 8, 10.

16. Współpraca z Głównym Urzędem Statystycznym przy badaniu jednostek samorządu terytorialnego w zakresie realizowania zadań z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami

W marcu br. GUS przekazał MKiDN raport z badania „Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami w samorządzie gminnym”, które zostało przeprowadzone we wszystkich gminach w Polsce (badanie było obowiązkowe). Pracownicy NID brali udział w przygotowaniu i realizacji badania oraz w przygotowaniu końcowego raportu. Raport dotyczy danych z zakresu prowadzenia gminnych ewidencji zabytków, uchwalonych gminnych programów opieki nad zabytkami, zagadnień związanych z planowaniem przestrzennym, programami rewitalizacji, finansowaniem czy porozumień o samorządowym konserwatorze zabytków. W czerwcu br. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przekazało Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa wyniki badania do wykorzystania w prowadzonych projektach, analizach i dalszych pracach badawczych. Pracownicy NID konsultowali też treść rozdziału „Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami w samorządzie gminnym” w planowanej publikacji Głównego Urzędu Statystycznego pn. „Kultura w 2019 r.”

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 10.

17. Działania związane z przygotowaniem wniosków aplikacyjnych o wpis zabytków na Listę Światowego Dziedzictwa

W styczniu 2020 roku zostały zakończone prace nad wnioskiem o wpisanie Stoczni Gdańskiej – miejsca narodzin Solidarności i symbolu upadku żelaznej kurtyny w Europie na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Wniosek został formalnie przyjęty i przeszedł do oceny merytorycznej prowadzonej przez Międzynarodową Radę Ochrony Zabytków ICOMOS, organizację doradczą Komitetu Światowego Dziedzictwa. Załącznikiem do wniosku był przygotowany przez Narodowy Instytut Dziedzictwa we współpracy z władzami miasta Gdańska projekt Planu Zarządzania obszarem proponowanym do wpisu.

Narodowy Instytut Dziedzictwa pełni funkcję tymczasowego koordynatora Planu Zarządzania. Zasadniczym zadaniem Instytutu w wypełnianiu tej roli jest stworzenie platformy umożliwiającej wymianę wiedzy, poglądów, dyskusje, konsultacje i spotkania warsztatowe. Charakter i harmonogram działań konsultacyjnych jest powiązany z procesem oceny wniosku o wpis Stoczni Gdańskiej na Listę światowego dziedzictwa.

Do końca roku lub dłużej będą trwały prace nad strategią rozwoju wraz z koncepcją zagospodarowania terenu Stoczni Gdańskiej. Będą one polegały na analizach, spotkaniach konsultacyjnych oraz warsztatach. Ich celem będzie wypracowanie rozwiązań, które umożliwią ochronę dziedzictwa Stoczni Gdańskiej, realizację planów władz Gdańska dotyczących rozwoju tej części miasta oraz planów inwestycyjnych poszczególnych właścicieli przy jednoczesnym sprostaniu wymogom stawianym miejscom światowego dziedzictwa. Poszukiwania optymalnych rozwiązań, w które są zaangażowani wszyscy interesariusze, gwarantują uzyskanie trwałego efektu i tym samym są niezwykle istotne dla przyszłości zabytkowych terenów stoczniowych oraz uzyskania przez Stocznnię Gdańską statusu miejsca światowego dziedzictwa.

W ramach prowadzonych działań zorganizowano 2 spotkania informacyjne: 14 lipca i 3 września br., w których wzięło udział w sumie ok. 130 osób reprezentujących właścicieli i zarządców terenów i obiektów w granicach postulowanego wpisu na Listę światowego dziedzictwa, władze miasta, instytucje

związane z edukacją i kulturą, organizacje pozarządowe oraz urzędy regionalne i państwowe. Pierwsze w cyklu spotkań warsztatowych, które odbyły się 29 lipca i 12-13 sierpnia br. dotyczyły podejścia do ochrony i rozwoju terenów stoczniowych w granicach potencjalnego wpisu, obecnej i planowanej roli obszaru stoczniowego w przestrzeni miasta Gdańska oraz istniejących, preferowanych i dopuszczalnych funkcji na terenie potencjalnego miejsca światowego dziedzictwa. Spotkanie zainicjowało proces wypracowania wspólnej strategii rozwoju terenów stoczniowych w granicach postulowanego wpisu, z nakreśloną ogólnie dyspozycją terenową, w odniesieniu do nowych uwarunkowań. W sierpniowych warsztatach wzięło udział 45 osób reprezentujących 24 podmioty. Kolejne spotkania szkoleniowe i warsztaty zostały zaplanowane na październik i listopad br.

Realizacja zadań statutowych nr 7, 10, 15.

18. Prowadzenie programu dotacyjnego MKiDN „Ochrona zabytków archeologicznych”

Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Ochrona zabytków archeologicznych” ma na celu wspieranie zadań służących lepszemu rozpoznaniu, analizie i dokumentacji zabytków archeologicznych oraz opracowaniu i upowszechnieniu wyników badań archeologicznych. Zgłaszane projekty są rozpatrywane w trybie konkursowym, a Narodowy Instytut Dziedzictwa, jako instytucja zarządzająca, sprawuje pieczę nad przebiegiem procedury konkursowej oraz prawidłową realizacją zgłoszonych zadań.

Strategicznym celem programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Ochrona zabytków archeologicznych” jest świadoma i zrównoważona ochrona dziedzictwa archeologicznego in situ, zgodna z normami międzynarodowymi.

Tabela IV. Program dotacyjny MKiDN „Ochrona zabytków archeologicznych.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Budżet dotacji do wydatkowania w 2020 r. (razem ze środkami przyznanymi w procedurze odwoławczej) rozdysponowany na projekty w naborze 2020 r. oraz na projekty 2-letnie z 2019 r.	2 137 400,00 zł
2	Liczba projektów zgłoszonych do naboru w 2020 r.	67
3	Liczba projektów pozytywnie ocenionych formalnie	59

4	Liczba projektów dofinansowanych	33
5	Liczba projektów zakończonych do 31.12.2019 r. i rozliczonych w 2020 r.	39
6	Liczba projektów w trakcie realizacji (zadania 2-letnie z 2019 r.)	17

Wyniki naboru konkursowego opublikowano 18 lutego 2020 r., a wyniki procedury odwoławczej – 18 marca 2020 r.

W związku z trudnościami powstałymi w trakcie epidemii koronawirusa jeden z beneficjentów nie mógł wykonać zadania i zrezygnował z dofinansowania. Beneficjenci pozostałych 33 projektów przystąpili do ich wykonania, 16 z nich zakończy się do 31 grudnia 2020 r., a 17 jest realizowanych w trybie dwuletnim (do 31 grudnia 2021 r.). Wszystkie umowy zostały już zawarte i uruchomiono przyznane środki finansowe (pierwsza transza dla zadań dwuletnich, bądź całość w przypadku zadań jednorocznych).

Rozliczenia zadań dofinansowanych w latach 2018-2019 były składane do NID od połowy stycznia 2020 r. i dotyczyły łącznie 56 projektów, z tego:

- 39 zadań zakończonych, wykonanych w trybie jednorocznym lub dwuletnim, spośród których do końca trzeciego kwartału zakończono rozliczenie 36 umów, dla pozostałych 3 zadań działania uzupełniające przedłużyły się wskutek epidemii, ale rozliczenia zostały przyjęte przed końcem okresu sprawozdawczego,
- 17 zadań dwuletnich rozpoczętych w 2019 r., których pierwszy etap został rozliczony i druga transza dofinansowania została uruchomiona, zadania mają się zakończyć do 31 grudnia 2020 r.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 2, 15, 17.

19. Prowadzenie programu rewaloryzacji Parku Mużakowskiego.

Zarządzanie polską częścią Parku Mużakowskiego

W okresie sprawozdawczym prowadzono prace związane z realizacją zadań z zakresu bieżącej pielęgnacji parku, uzyskano decyzje administracyjne niezbędne do prowadzenia tych prac oraz realizowano zadania promocyjne obejmujące m.in. aktualizację „Przewodnika po Parku Mużakowskim” oraz zorganizowano imprezę edukacyjno-promocyjną pn. „Jabłoniowy zawrót głowy”.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 15, 16, 17.

B. Priorytet - Kształtowanie świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego.

1. Prowadzenie kampanii społecznej zwiększającej wrażliwość społeczną na przestępczość przeciwko zabytkom

Kampania społeczna jest jednym z zadań Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022. W związku z opóźnieniami w przyznaniu środków z budżetu Krajowego programu działania przewidziane w ramach kampanii społecznej są planowane na drugą połowę 2020 r.

Realizacja zadań statutowych nr 8, 9, 10.

2. Prowadzenie kampanii społecznej „Krajobraz mojego Miasta”

Kampania społeczna jest jednym z zadań Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022. W związku z opóźnieniami w przyznaniu środków z budżetu Krajowego programu realizacja zaplanowanych działań rozpoczęła się w II połowie roku. W ramach nowej odsłony kampanii społecznej „Krajobraz mojego Miasta” opracowano strategię komunikacyjną na media społecznościowe KMM – Facebook, które są głównym nośnikiem przekazu kampanii. W strategii uwzględniono także założenie profilu KMM na Instagramie. Zadania te są sukcesywnie realizowane.

Ponadto trwają prace nad realizacją filmu edukacyjnego dotyczącego promowanych zagadnień, ze szczególnym uwzględnieniem roli parków kulturowych. Jednocześnie przygotowany jest spot promujący estetykę polskich miast. Nawiązano również współpracę ze znanymi osobami, które staną się społecznymi ambasadorami akcji. Rozpoczęto przygotowania nowej oprawy graficznej kampanii, czyli plakaty z ambasadorami i grafiki na fb. Aby zwiększyć zasięg i siłę przekazu kampanii, włączono się w obchody Dnia Krajobrazu przygotowywanego przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 8, 9, 10.

3. Ogólnopolska koordynacja Europejskich Dni Dziedzictwa

12-13 oraz 19-20 września 2020 r. odbyła się 28. edycja Europejskich Dni Dziedzictwa, której hasło przewodnie brzmiało „Moja Droga”. NID pełni rolę ogólnopolskiego koordynatora EDD

Tabela V. Europejskie Dni Dziedzictwa w 2020 r.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Liczba wydarzeń zorganizowanych pod szyldem EDD w 2020 r.	635
2	Liczba miejscowości, w których organizowano obchody EDD w 2020 r.	Bd.
3	Liczba uczestników wydarzeń EDD w 2020	Bd.
4	Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę internetową https://edd.nid.pl w okresie sprawozdawczym	144 416

Odbyło się 635 wydarzeń kulturowych poświęconych lokalnemu dziedzictwu, część – z uwagi na sytuację epidemiczną odbyła się online częściowo lub w całości. Uroczysta inauguracja odbyła się 13 września br. w województwie małopolskim, w miejscowości Sienna, w gminie Gródek nad Dunajcem. Program obejmował m.in.: wystąpienia tematyczne, prelekcje, koncerty, wiele lokalnych atrakcji – takich jak warsztaty, wystawy oraz Małopolskie Targi Książki. Organizatorem była Fundacja Horyzont 360, a do współorganizatorów należeli Hotel Heron, Województwo Małopolskie, MCK Sokół, Fundacja Sztuki, Przygody i Przyjemności ARTS, Gmina Gródek nad Dunajcem oraz Gminny Ośrodek Kultury w Gródku nad Dunajcem.

Z powodu epidemii nie odbyły się zaplanowane wcześniej szkolenia dla organizatorów realizujących wydarzenia w ramach EDD. W związku z tym zaplanowano kompleksowe wsparcie on-line organizatorów planujących włączyć się w tegoroczne obchody EDD. Przeprowadzono webinaria – we współpracy z Małopolskim Instytutem Kultury – w których wzięło udział ok. 110 organizatorów wydarzeń EDD oraz nagrano filmy szkoleniowe dla organizatorów EDD na następujące tematy:

- *Wizerunek instytucji kultury w sieci,*
- *Czy dziedzictwo narodowe może być pociągające?*
- *Wystąpienia publiczne w sieci.*

Nagrano również i opublikowano filmy szkoleniowo-instruktażowe dotyczące pracy z kamerą:

- *Aparat jako kamera,*

- Oświetlenie – technologia i estetyka,
- Montowanie materiału wideo – praca z programem Open Shot.

Wyżej wymienione filmy szkoleniowe i instruktażowe w lipcu zostały udostępnione organizatorom na kanale TVNID na portalu YouTube. Planowane są też kolejne działania szkoleniowe dla organizatorów i redaktorów portalu EDD.

W związku z przygotowaniem do tegorocznych obchodów EDD zostały wyprodukowane materiały promocyjne, zgodne z identyfikacją wizualną wydarzenia.

Kampania promująca tegoroczną edycję EDD rozpoczęła się 14 sierpnia. Obejmowała ona kontakt z mediami, moderowanie social mediów oraz wysyłanie komunikatów marketingowych (działania PR) do mediów lokalnych i ogólnopolskich. W rezultacie pojawiło się około 1300 publikacji. Do promowania EDD zatrudniono ambasadorów. Dodatkowo stworzono wideokontent oparty na wydarzeniach wybranych organizatorów, który był promowany na FB EDD. W efekcie tych działań w okresie sprawozdawczym (do końca września 2020 r.) posty na FB dotarły do ok. 720 000 osób, natomiast filmy wyświetlono ok. 126 000 razy. Wyprodukowano i rozdystrybuowano około 3,5 tys. plakatów oraz 3 tys. broszur dla organizatorów EDD, w których opisano jak skutecznie i efektywnie zorganizować wydarzenie EDD.

W promocję EDD włączono również wojewódzkich i miejskich konserwatorów zabytków, którzy przesłali 3 filmy z serii pt. „Konserwator opowiada...”. W filmach tych opowiadają o zabytkach zlokalizowanych w swoich okręgach.

Dyrektor NID udzielił wywiadów nt. Europejskich Dni Dziedzictwa dla TVP3 Warszawa, Polskiej Agencji Prasowej, TVP Kultura oraz dla Polskiego Radia. Felieton o Europejskich Dniach Dziedzictwa pojawił się też 17 września w „Pytaniu na Śniadanie” TVP2.

Realizacja zadań statutowych nr 7, 8, 9, 10.

4. Organizacja konkursu „Zabytkomania”

Zgodnie z przyjętym harmonogramem konkursu, główne działania związane z jego organizacją zostaną podjęte w drugiej połowie 2020 r.

W trzecim kwartale roku został opracowany regulaminu konkursu uwzględniający nowe hasło konkursowe, kategorie i nagrody. Ogłoszenie konkursu nastąpiło 13 sierpnia. Nadsyłanie zgłoszeń trwa do 30 października 2020 r. W ramach popularyzacji konkursu przygotowano i wysłano informacje prasowe o konkursie do uczestników poprzednich edycji, mediów, instytucji/szkół związanych z filmem oraz środowisk filmoznawczych.

Realizacja zadań statutowych nr 8, 9, 10.

5. Wydawnictwo publikacji popularnych

Działalność wydawniczą w 2020 r. Narodowy Instytut Dziedzictwa zainaugurował wydaniem „Raportu Roczno” za 2019 rok. Opracowanie zawiera merytoryczne sprawozdanie roczne oraz prezentuje najważniejsze działania prowadzone przez Instytut w minionym roku.

W okresie sprawozdawczym trwały także prace redakcyjne nad przewodnikiem po Parku Mużakowskim. Wydano również aktualną wersję „Pomników historii” i rozpoczęto prace nad IV tomem „Kroniki Zabytkomaniaka”. Tym razem motywem przewodnim publikacji będą zabytki techniki, a także pojęcia krajobrazu kulturowego i dziedzictwa przyrodniczego.

W związku z obchodami EDD wydano 13 informatorów regionalnych (online) oraz publikację autorstwa J. Stolarczyka *Hermann Joseph Hubner (1872-1934) – zapomniany prudnicki proboszcz (1906-1934)*.

Realizacja zadań statutowych nr 5.

6. Biblioteka NID

Narodowy Instytut Dziedzictwa prowadzi bibliotekę specjalistyczną w Warszawie oraz biblioteki w Oddziałach Terenowych na terenie całej Polski. Zadaniem bibliotek NID jest gromadzenie i udostępnianie publikacji specjalistycznych dotyczących zabytków w Polsce oraz ochrony, konserwacji i zarządzania dziedzictwem kulturowym.

Tabela VI. Działalność Biblioteki NID.

Lp.	Nazwa miernika	Biblioteka centralna NID	Biblioteki regionalne NID
1	Liczba pozyskanych woluminów w okresie sprawozdawczym	447	602
2	Liczba woluminów będących na stanie biblioteki NID	52 990	63 790
3	Liczba osób, które skorzystały z biblioteki NID w okresie sprawozdawczym	186	167
4	Liczba publikacji wypożyczonych w okresie sprawozdawczym	109	543
5	Liczba publikacji, z których skorzystano w czytelni NID	313	nd
6	Liczba rekordów wprowadzonych do katalogu biblioteki	2 929	843
7	Liczba osób, które skorzystały z katalogu bibliotecznego online	9 229	-

W okresie sprawozdawczym księgozbiór Oddziału Terenowego NID w Warszawie (1874 wol.) poddano skontrolowaniu poprzez porównanie zapisów inwentarzowych ze stanem faktycznym oraz włączono do księgozbioru Biblioteki NID w Warszawie.

W ramach konserwacji zapobiegawczej księgozbioru wykonano 37 opakowań ochronnych z bezkwasowej tektury dla najstarszych i najbardziej zagrożonych druków.

Informacja o księgozbiorze Biblioteki NID jest udostępniana online dzięki systemowi bibliotecznemu PROLIB. Biblioteka umożliwia również zdalny dostęp do zeskanowanych katalogów kartkowych.

Realizacja zadań statutowych nr 5, 11.

7. Prowadzenie portalu internetowego promującego zabytki i ich wartości www.zabytek.pl

Portal internetowy www.zabytek.pl w nowoczesny sposób prezentuje informacje o polskich zabytkach wraz z ich opisami, towarzyszącymi zdjęciami, atrakcyjnymi zasobami cyfrowymi (np. modelami 3D obiektów, chmurami punktów, filmami dokumentalnymi) oraz lokalizacją obiektów.

Tabela VII. Portal internetowy www.zabytek.pl.

Lp.	Nazwa miernika	Zabytki wpisane do rejestru	Zabytki ujęte w ewidencji zabytków	Zabytki w ewidencji grobów i cmentarzy wojennych	Zabytki uznane za pomniki historii	Miejsca Światowego Dziedzictwa
1	Liczba zabytków, dla których reprezentacja na zabytek.pl została dodana w okresie sprawozdawczym	351	0	0	4	0

2	Liczba zabytków mających swoją reprezentację na zabytek.pl	84 282	0	0	109	16
3	Liczba zdjęć dodanych do zabytek.pl w okresie sprawozdawczym	4 061				
4	Liczba zdjęć opublikowanych na zabytek.pl	73 512				
5	Liczba zobrazowań 3D (cumulus/modele) dodanych do zabytek.pl w okresie sprawozdawczym	0				
6	Liczba zobrazowań 3D (cumulus/modele) opublikowanych na zabytek.pl	63				
7	Liczba filmów dodanych do zabytek.pl	0	0	0	5	0
8	Liczba filmów opublikowanych na zabytek.pl	0	0	0	82	0
9	Liczba użytkowników odwiedzających zabytek.pl w okresie sprawozdawczym	686 058				

Oprócz zdjęć i opisów zabytków na portalu można przeglądać 38 kolekcji tematycznych oraz 105 wycieczek prezentujących wybrane zabytki znajdujące się na terenie Polski.

W zasobach portalu dostępne są 82 filmy promujące pomniki historii pt.: „Szlakiem miejsc niezwykłych – pomniki historii”. Filmy te zostały opracowane przez NID we współpracy z TVP Kultura.

W galerii portalu umieszczone są także obiekty 3D w postaci siatkowych modeli MESH lub zarejestrowanych w wyniku skanowania laserowego chmur punktów. Model MESH pokazuje uproszczoną bryłę budynku oraz fotorealistyczną teksturę powierzchni zewnętrznych, natomiast chmura punktów jest wynikiem rejestrowania przestrzeni z rozdzielczością do 5 mm, dając precyzyjny, złożony z miliardów punktów, wirtualny model obiektu.

Realizacja zadań statutowych nr 7, 10, 11, 13.

8. Program badania opinii społecznej dotyczącej dziedzictwa

Program badań opinii społecznej ma służyć tworzenie modelu systematycznego i elastycznego gromadzenia oraz analizowania danych, przede wszystkim statystycznych, z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami oraz powiązania tej dziedziny z jak najszerszym kontekstem ekonomiczno-

społecznym. Wypracowanie powyższego modelu jest celem ewaluacji „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022”, w związku z czym badania opinii społecznej dotyczącej dziedzictwa zostały uwzględnione w planach budżetu Krajowego programu na lata 2019-2022. W okresie sprawozdawczym opracowano koncepcję stworzenia modelu systematycznego i elastycznego gromadzenia oraz analizowania danych, przede wszystkim statystycznych, z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami oraz powiązania tej dziedziny z jak najszerszym kontekstem ekonomiczno-społecznym oraz przekazano ją do akceptacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 10.

9. Działania w ramach systemu ochrony dziedzictwa niematerialnego

Narodowy Instytut Dziedzictwa realizuje na poziomie krajowym zadania związane z wdrażaniem zapisów Konwencji UNESCO z 2003 r. w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego. NID prowadzi między innymi procedurę wpisywania przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego praktyk i tradycji kulturowych na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz koordynuje prace związane z prowadzeniem Krajowego rejestru dobrych praktyk na rzecz ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Tabela VIII. Ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Liczba wniosków o wpis na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, które wpłynęły do NID w okresie sprawozdawczym	10
2	Liczba nowych elementów, które zostały wpisane na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego w okresie sprawozdawczym	5
3	Liczba wniosków o wpis do Krajowy rejestr dobrych praktyk na rzecz ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, które wpłynęły do NID w okresie sprawozdawczym	3
4	Liczba nowych elementów, które zostały wpisane do Krajowego rejestru dobrych praktyk na rzecz ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego w okresie sprawozdawczym	3
5	Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę https://niematerialne.nid.pl w okresie sprawozdawczym	35 170
6	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach dla depozytariuszy organizowanych przez NID w okresie sprawozdawczym	odwołane

W okresie sprawozdawczym procedowano następujące wnioski dotyczące przejawów dziedzictwa niematerialnego zgłoszone do wpisania na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego:

- Boże Ciało z tradycją dywanów kwiatowych w Kluczu, Olszowej, Zalesiu Śląskim i Zimnej Wódce,
- Gdańska kultura carillonowa,
- Fajans włocławski – umiejętność malowania motywów kwiatowych na wyrobach fajansowych,
- Pisanie pisanek techniką batikową na Śląsku opolskim,
- Umiejętność wytwarzania naturalnych produktów mleczarskich,

Procedowano również wnioski do Krajowego rejestru dobrych praktyk:

- Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych z Targami Sztuki Ludowej w Kazimierzu Dolnym
- Flis Wiślany – tradycyjna umiejętność żeglugi wiślanej wraz z umiejętnością budowy i użytkowania łodzi z drewna,
- Tradycyjne śpiewy majowe przy kapliczkach z Żabnicy na Pomorzu Zachodnim.

Depozytariusze konsultowali się z ekspertami NID przy opracowywaniu wniosków o wpis ich tradycji na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego:

- Zwyczaj obdarowywania piernikami,
- Święcenie pokarmów w domach,
- Wypiek bysków i nowych latek na Kurpiach Zielonych,
- Sałasznictwo wołoskie,
- Chodzenie po Dunaju,
- Serca i krzyże wysiewane na polach,
- Chodzenie z kozą na Kujawach,
- Szkutnictwo w Pucku,

W marcu 2020 r. w ramach działań podejmowanych przez NID została podpisana umowa ze Stowarzyszeniem Wikimedia Polska, rozpoczynająca wspólny projekt edukacyjny pod nazwą „Żywa tradycja w Wikipedii”. Celem tego przedsięwzięcia jest zwiększenie widoczności niematerialnego dziedzictwa kulturowego na

stronach polskich i zagranicznych Wikimediów oraz stworzenie możliwości oddolnej dokumentacji i inwentaryzacji dziedzictwa przez społeczności, grupy i osoby indywidualne będące jego depozytariuszami zgodnie z ideą Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

„Żywa tradycja w Wikipedii” jest projektem edukacyjno-badawczym, który zachęca przedstawicieli lokalnych wspólnot do opowiadania o dziedzictwie kulturowym przy użyciu technologii cyfrowych i polega na długofalowej pracy ze społecznością lokalną. Założono, że Wikipedia i inne jej projekty mogą stać się narzędziami do samodzielnego przekazywania wiedzy, uzupełnieniem przekazu międzypokoleniowego, a także jedną z form przeciwdziałania zagrożeniom dziedzictwa niematerialnego. Projekt uzyskał patronat honorowy Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego.

Planowane na pierwszą połowę 2020 r. szkolenia dla pięciu grup depozytariuszy – osób związanych z tradycjami wpisanymi na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, działającymi w obszarze rzemiosła, sztuki ludowej i tradycji muzycznych – ze względu na sytuację epidemiczną zostały przełożone na kolejny rok.

Na początku roku odbyło się spotkanie z przedstawicielami Urzędu Patentowego, na którym omówiono możliwość wykorzystania mechanizmów prawnych służących ochronie patentowej umiejętności związanych z tradycyjnym rzemiosłem. W wyniku spotkania podjęto decyzję o współpracy w zakresie stosowania i ochrony oznaczeń geograficznych.

W celu pełniejszej promocji i popularyzacji ochrony dziedzictwa niematerialnego Zespołowi ds. niematerialnego dziedzictwa kulturowego nadano nową formę. Po wprowadzeniu zmian, w skład Zespołu wchodzić pracownicy Oddziałów i Pracowni Terenowych NID z całej Polski, będąc tym samym bliżej depozytariuszy. W związku z tym planowana jest postulowana przez Konwencję z 2003 roku dokładniejsza identyfikacja i inwentaryzacja zjawisk z zakresu niematerialnego dziedzictwa kulturowego na terenach podległych koordynatorom.

Realizacja zadań statutowych nr 2, 4, 8, 9, 10, 11, 15.

10. Program dotacyjny NID „Wspólnie dla dziedzictwa”

Narodowy Instytut Dziedzictwa prowadzi program dotacyjny „Wspólnie dla dziedzictwa” służący dofinansowaniu projektów realizowanych przez stowarzyszenia i fundacje, których celem jest identyfikacja, dokumentacja i/lub upowszechnianie dziedzictwa kulturowego oraz jego wartości, a także sprzyjanie społecznemu zaangażowaniu w ochronę i opiekę nad dziedzictwem. Program jest realizowany w ramach działań ujętych w Krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.

Tabela IX. Program dotacyjny NID „Wspólnie dla dziedzictwa”

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Budżet dotacji na 2020 r. do rozdysponowania na projekty	700 000
2	Liczba projektów zgłoszonych do naboru w 2020 r. /pozytywnie ocenionych formalnie/dofinansowanych	215/206/23
3	Liczba zakończonych i rozliczonych w 2020 r. projektów	29

W okresie sprawozdawczym rozliczono dotację celową przyznaną na realizację programu w 2019 roku. W ramach edycji 2019 przyznano 30 dofinansowań, z czego 9 projektów zostało rozliczonych w ostatnim kwartale 2019 roku. W okresie sprawozdawczym rozliczono 20 projektów, a jedno z zadań nadal pozostaje nierozliczone. Opóźnienie w rozliczeniu ostatniego zadania wyniknęło z przeszkód w wymianie informacji i uzupełnieniu dokumentacji, powstałych w związku z wybuchem epidemii koronawirusa.

Działania niezbędne do uruchomienia nowej edycji programu na rok 2020 zostały rozpoczęte jeszcze w 2019 roku. Jednak z przyczyn niezależnych od NID (przedłużające się prace dotyczące budżetu „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022” na rok 2020 oraz wybuch epidemii), konieczne było przesunięcie ogłoszenia terminu naboru. Nowe warunki panujące w Polsce wymusiły wprowadzenie zmian w regulaminie Programu, który ostatecznie został zaakceptowany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na początku czerwca br. W naborze trwającym od 9 czerwca do 9 lipca złożono 215 wniosków na łączną kwotę 9 281 091,95 zł. 206 wniosków spełniało wymogi formalne i zostało poddanych ocenie merytorycznej i organizacyjnej. Dofinansowanie przyznano 21 fundacjom i stowarzyszeniom na realizację 23 projektów. Do końca września podpisano umowy ze wszystkimi

beneficjentami, a także przekazano im dofinansowanie. Zadania będą realizowane do 31 października. Budżet programu na 2020 r. wynosi 700 000 zł.

Realizacja zadań statutowych nr 2, 8, 9, 10.

11. Prowadzenie internetowej bazy wiedzy z zakresu edukacji o dziedzictwie <https://edu.nid.pl>

1 lipca 2020 r. Narodowy Instytut Dziedzictwa uruchomił portal internetowy <http://edu.nid.pl>. Portal powstał jako realizacja jednego z zadań „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022”, aby wesprzeć nauczycieli i edukatorów w ich pracy, jest również skarbnicą wiedzy dla rodziców, opiekunów i wszystkich szukających inspiracji i ciekawych pomysłów na zabawy z dziećmi czy warsztaty z młodzieżą i dorosłymi. Na portalu można znaleźć materiały o lokalnym dziedzictwie, filmy, scenariusze lekcji o architekturze czy nawet pomysły na gry terenowe. Udostępnione materiały podpowiedzą, jak zorganizować atrakcyjną wycieczkę, poznać najbliższą okolicę czy ciekawie spędzić czas w otoczeniu zabytków w gronie rodziny. Dostępna na stronie wyszukiwarka pozwala ograniczyć wybór do konkretnych rodzajów materiałów, tematyki i grupy docelowej. Na platformie dostępny jest również kalendarz wydarzeń. Udostępniane materiały zostały zebrane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa we współpracy z ogólnopolskimi instytucjami kultury, muzeami i organizacjami pozarządowymi.

Tabela X. Portal internetowy <http://edu.nid.pl>.

Lp.	Nazwa miernika	Wartość
1	Liczba artykułów dodanych do bazy wiedzy edu.nid.pl w okresie sprawozdawczym	285
2	Liczba wszystkich artykułów opublikowanych w bazie wiedzy edu.nid.pl	285
3	Liczba partnerów NID współtworzących treści strony edu.nid.pl	70(4)
4	Liczba użytkowników, którzy odwiedzili bazę wiedzy edu.nid.pl w okresie sprawozdawczym	2840

W ramach przygotowań do uruchomienia portalu wysłano pismo zapraszające do współpracy do ponad 360 instytucji. Blisko 40 z nich brało czynny udział przy tworzeniu pierwszych treści na stronę, z czego cztery są wskazywane jako partnerzy projektu: Biuro Programu „Niepodległa”, Narodowy Instytut Polskiego

Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA, Brama Poznania ICHOT, Fundacja PLENEROWNIA.

Po uruchomieniu portalu liczba współpracujących instytucji, fundacji i osób prywatnych wzrosła do około 70. Na portalu na bieżąco dodawane są nowe treści; szczególnie w zakładce wydarzenia oraz materiały edukacyjne.

20 sierpnia 2020 r. został ogłoszony konkurs na opracowanie materiałów edukacyjnych dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych w zakresie dziedzictwa kulturowego. Przedmiotem konkursu jest opracowanie materiałów edukacyjnych przeznaczonych do wykorzystania przez nauczycieli, edukatorów lub opiekunów w pracy z dziećmi i młodzieżą podczas zajęć dydaktycznych w przedszkolach, szkołach podstawowych, a także w liceach, technikach, szkołach branżowych i policealnych.

Konkurs ma na celu zwiększenie efektywności systemu upowszechniania wiedzy o dziedzictwie i jego wartości, a także kreowanie w młodym pokoleniu przekonania o znaczeniu dziedzictwa kulturowego dla integralnego rozwoju człowieka poprzez tworzenie użytecznych i zgodnych z dobrymi praktykami nowoczesnej edukacji materiałów dydaktycznych. Informacja i jednocześnie zaproszenie do konkursu została wysłana do szkół, organizacji zajmujących się edukacją oraz mediów. Do 30 października br. trwa nadsyłanie zgłoszeń.

Realizacja zadań statutowych nr 8, 9, 10.

12. Europejskie Dni Archeologii

Europejskie Dni Archeologii odbyły się po raz pierwszy w 2019 roku, angażując w obchody aż 18 europejskich krajów. Okazały się wielkim sukcesem. W ramach pierwszej edycji EDA zorganizowano blisko 1 130 wydarzeń. Celem obchodów było propagowanie archeologii. Uczestnicy mieli okazję zobaczyć na co dzień niedostępne miejsca, od pracowni badawczych po czynne wykopaliska.

Wydarzenia, skierowane zarówno do dzieci jak i dorosłych, obejmowały warsztaty, pokazy, wycieczki oraz wiele innych atrakcji.

Narodowy Instytut Dziedzictwa podjął inicjatywę włączenia się Polski w obchody Europejskich Dni Archeologii w 2020 r. i jako ogólnopolski patron zaprosił do

udziału w obchodach EDA 17 placówek muzealnych, 11 uniwersytetów z wydziałami archeologii oraz 4 prywatne organizacje. Odzew na zaproszenie do udziału w EDA wskazywał duże zainteresowanie wydarzeniem. Z powodu epidemii ostatecznie w tegorocznej edycji EDA wzięło udział tylko 7 placówek muzealnych i 1 uniwersytet. Zorganizowanych zostało łącznie 9 wydarzeń.

Realizacja zadań statutowych nr 8, 9, 10.

13. Aktywność w mediach społecznościowych i strony internetowe

Działania popularyzujące ochronę dziedzictwa kulturowego podejmowane przez NID są skierowane w dużej mierze do użytkowników Internetu. Pierwszą platformą kontaktu pomiędzy osobami zainteresowanymi szeroko pojętą tematyką dziedzictwa kulturowego a Instytutem jest strona www.nid.pl.

Ponadto Narodowy Instytut Dziedzictwa zarządza i administruje następującymi portalami tematycznymi:

1. www.zabytek.pl – portal umożliwiający dostęp do opisów, cyfrowych wizerunków (zdjęć, filmów i modeli 3D) wybranych zabytków oraz informacji o ich lokalizacji;
2. edd.nid.pl – portal poświęcony Europejskim Dniom Dziedzictwa;
3. edu.nid.pl – portal, którego celem jest upowszechnianie wiedzy o szeroko pojętym dziedzictwie i jego wartościach;
4. niematerialne.nid.pl – portal poświęcony niematerialnemu dziedzictwu kulturowemu;
5. samorzad.nid.pl – portal skierowany do przedstawicieli samorządów, będący bazą praktycznej i rzetelnej wiedzy na temat zarządzania dziedzictwem w gminach;
6. www.krajobrazmojegomiasta.pl – portal poświęcony kampanii społecznej „Krajobraz Mojego Miasta”;
7. www.park-muzakowski.pl – portal poświęcony Parkowi Mużakowskiemu
8. swiatowedziedzictwo.nid.pl – portal zawierający informacje na temat światowego dziedzictwa w Polsce;
9. mapy.zabytek.gov.pl – portal umożliwiający analizowanie danych przestrzennych zabytków nieruchomych i archeologicznych wpisanych do rejestru;

10. cumulus.zabytek.gov.pl – portal umożliwiający przeglądanie chmur punktów pochodzących ze skaningu laserowego.

W związku ze stanem epidemii wprowadzonym w Polsce w marca br. działalność Narodowego Instytut Dziedzictwa w trzech kwartałach 2020 r. została dostosowana do nowych warunków. Większość akcji popularyzujących dziedzictwo była skierowana do społeczności skupionych na portalach internetowych. Dlatego została zintensyfikowana częstotliwość publikowania postów na profilach mediów społecznościowych administrowanych przez NID: na Facebooku i na Instagramie. W okresie sprawozdawczym na głównym fanpage'u NID na Facebooku opublikowano 471 postów. Były one podzielone na serie tematyczne, np. zabytki na górskich szlakach, zabytkowe uzdrowiska, nieoczywiste zabytki, ciekawy detal, zabytki z perspektywy wody itp. Zorganizowano również akcje mające na celu zaangażowanie internautów w odkrywanie dziedzictwa, np. „Zabytkowe wspomnienia” czy #OknoNa#4stronyDziedzictwa. Na profilu EDD na Facebooku w okresie sprawozdawczym opublikowano 235 postów. Na profilu NID na Instagramie opublikowano 140 postów. W okresie sprawozdawczym strony internetowe były odwiedzane:

- www.nid.pl: blisko 246 000 razy (liczba sesji) (dla porównania: w całym 2019 r. ok. 147 000),
- zabytek.pl: blisko 686 000 (dla porównania: w całym 2019 r. ok. 308 000)
- edd.nid.pl: 37 248 (liczba sesji)
- niematerialne.nid.pl: 35 170 (liczba użytkowników)
- edu.nid.pl: 2840 (liczba sesji)
- Fanpage NID na Facebooku ma 20 817 fanów,
- Fanpage EDD Facebooku ma 4260 fanów,
- Liczba wyświetleń filmów na kanale YouTube TVNID wyniosła 607 884 (dla porównania: w całym 2019 r. ok. 203 000),
- Instagram NID obserwuje 1 722 osób.

Realizacja zadania statutowego nr 8.

C. Priorytet – Gromadzenie i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym

1. Gromadzenie i udostępnianie dokumentacji rejestru i ewidencji zabytków

W Narodowym Instytucie Dziedzictwa jest gromadzona i opracowywana dokumentacja rejestru oraz ewidencji zabytków. W skład dokumentacji rejestrowej wchodzi decyzje administracyjne wydawane przez wojewódzkich konserwatorów zabytków, wpisujące zabytki do rejestru i stanowiące o ich ochronie prawnej. Są to także decyzje zmieniające i wyjaśniające wpisy do rejestru, sprostowania oraz zmiany numerów rejestru, a także decyzje wydawane przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego dotyczące skreśleń lub odmowy skreślenia zabytku z rejestru.

Krajowa ewidencja zabytków obejmuje karty ewidencyjne zabytków architektury i budownictwa, karty cmentarzy, ewidencję parkową, teczki urbanistyczne, karty ewidencyjne zabytków ruchomych techniki oraz dzieł sztuki i rzemiosła artystycznego, koperty organowe, a także dokumentację stanowisk archeologicznych AZP. Wszystkie te materiały są opracowywane, wpisywane do bazy danych, sukcesywnie digitalizowane i udostępniane.

Tabela XI. Gromadzenie dokumentacji rejestru i ewidencji zabytków.

Lp.	Nazwa miernika	Dokumentacja rejestru zabytków	Krajowa ewidencja zabytków	Ewidencja grobów i cmentarzy wojennych
1.	Liczba przyjętych i opracowanych dokumentów w okresie sprawozdawczym	785	9815	0
2	Stan zbioru dokumentów	75 974	1 149 608	0
3	Liczba udostępnionych dokumentów w okresie sprawozdawczym	0	6 754	0

Realizacja zadania statutowego nr 12.

2. Tworzenie dokumentacji dot. zabytków

W okresie sprawozdawczym w ramach wspierania wojewódzkich konserwatorów zabytków planowano kontynuację inwentaryzacji i wykonanie kart ewidencyjnych dla wyznaczonych wcześniej obiektów. Jednak z powodu panującej epidemii oraz braku możliwości fizycznego dostępu do inwentaryzowanych obiektów, działania te przełożono na drugą połowę 2020 r.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 7, 11, 12.

3. Ewidencjonowanie badań archeologicznych realizowanych na terenie kraju

W trzech kwartałach 2020 r. do Narodowego Instytutu Dziedzictwa wpłynęło ok. 7 500 decyzji o pozwoleniu na prowadzenie badań archeologicznych. Do bazy danych (Access) wprowadzono informacje z 940 dokumentów.

Ponadto NID przyjmuje opracowania wyników badań archeologicznych realizowanych w związku z budową dróg krajowych i autostrad. W okresie sprawozdawczym wpłynęły 23 nowe opracowania. Łączny zasób opracowań wyników badań archeologicznych przekazanych do NID stanowi 2 715 opracowań (93,3 m.b.).

Realizacja zadania statutowego nr 12.

4. Prowadzenie elektronicznego systemu danych o zabytkach, w tym uczestnictwo w infrastrukturze informacji przestrzennej

W okresie sprawozdawczym Narodowy Instytut Dziedzictwa aktualizował dane przestrzenne na platformie publikacyjnej dostępnej dla każdego użytkownika Internetu – Portalu Mapowym <https://mapy.zabytek.gov.pl>. Kontynuowano prace nad repozytorium skanowanej dokumentacji rejestrowej, na podstawie której zaktualizowano bazy danych geoprzestrzennych o zabytkach. Dostęp do repozytorium cyfrowego dokumentacji rejestrowej jest możliwy dla zautoryzowanych użytkowników – pracowników Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Departamentu Ochrony Zabytków MKiDN, Departamentu Funduszy i Spraw Europejskich, funkcjonariuszy Policji zajmujących się ochroną zabytków archeologicznych, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, jednego Powiatowego Konserwatora Zabytków oraz czternastu Wojewódzkich Urzędów Ochrony Zabytków, którzy podjęli współpracę z NID w zakresie aktualizacji repozytorium cyfrowej dokumentacji rejestru zabytków.

W 2020 r. w ramach utrzymania i rozwoju bazy prowadzono ciągłą digitalizację rejestru zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych, a także danych o miejscach światowego dziedzictwa i pomnikach historii. Proces digitalizacji realizowany w NID polega na skanowaniu analogowych kopii dokumentacji rejestru i ewidencji zabytków, a następnie na podstawie interpretacji treści

dokumentów tworzenie wektorowych, cyfrowych obiektów przestrzennych reprezentujących zabytki w bazie danych GIS.

Tabela XII. Prowadzenie elektronicznego systemu danych o zabytkach.

Lp.	Nazwa miernika	Miejsca światowego dziedzictwa	Pomniki Historii	Rejestru zabytków	Krajowa ewidencja zabytków	Ewidencja grobów i cmentarzy wojennych	Razem
1	Liczba zeskanowanych i wprowadzonych do bazy dokumentów w okresie sprawozdawczym	0	4	912	419 448	0	420 364
4	Liczba zeskanowanych dokumentów zgromadzonych w bazie danych, w tym: zabytki nieruchome zabytki ruchome zabytki nieruchome archeologiczne	17	111	112 964	466 712	0	579 804
				78 265	76 682		
				22 685	0		
				12 014	390 030		
5	Liczba rekordów opisujących dokumenty dodanych do bazy danych (MultiArch) w okresie sprawozdawczym	nd	nd	4 734	26 915	nd	31 649
6	Liczba rekordów opisujących dokumenty w bazie danych (MultiArch)	nd	nd	244 770	580 528	nd	825 298
7	Liczba obiektów przestrzennych reprezentujących zabytki dodanych do bazy GIS w okresie sprawozdawczym	0	5	334	50 503	0	50 842
8	Liczba obiektów przestrzennych reprezentujących zabytki w bazie GIS, w tym: zabytki nieruchome zabytki nieruchome archeologiczne	36	157	99 654	50 991	0	150 838
				91 820	6 889		
				7 834	44 102		

Tworzona w NID Centralna Baza Danych o Zabytkach zawiera informacje o obiektach wpisanych do rejestru zabytków, obiektach skreślonych z rejestru zabytków, obiektach znajdujących się w krajowej ewidencji zabytków, a także obiektach uznanych za pomniki historii i miejscach światowego dziedzictwa.

Na geoportalu służącym do szerokiego udostępniania w Internecie danych o zabytkach gromadzonych z Centralnej Bazy Danych o Zabytkach nie są publikowane informacje o obiektach skreślonych z rejestru oraz obiektach, których decyzje o wpisie do rejestru zostały uchylone. Na geoportalu nie są również publikowane dane dotyczące ewidencji zabytków oraz ewidencji grobów i cmentarzy wojennych. Po rozbudowie systemu informatycznego także i te obiekty zostaną uwzględnione na stronach www.mapy.zabytek.gov.pl i www.zabytek.pl. Aktualizacja danych na geoportalu odbywa się w cyklach półrocznych.

Na koniec trzeciego kwartału 2020 r. na geoportalu NID zostało opublikowanych 85 546 obiektów w Centralnej Bazy Danych o Zabytkach. W okresie sprawozdawczym Portal mapowy był odwiedzany blisko 74 tys. razy.

Aktualizowane co pół roku dane w postaci zestawień statystycznych oraz wykazów zabytków wpisanych do rejestru, od grudnia 2016 r. są dostępne również na portalu <https://dane.gov.pl/institution/64,narodowy-instytut-dziedzictwa>). Obecnie na portalu publikowanych jest 7 zbiorów danych.

Dane zgromadzone w Centralnej Bazy Danych o Zabytkach są udostępniane do celów naukowych oraz podmiotom publicznym na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 1382) i na warunkach określonych w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 700 z późn. zm.). W okresie sprawozdawczym do Narodowego Instytutu Dziedzictwa wpłynęło 30 wniosków o udostępnienie danych.

Realizacja zadań statutowych nr 11, 12, 13.

6. Prowadzenie archiwum NID

Archiwum NID istnieje od 1962 roku. Zasób archiwalny obejmuje spuścizny naukowe (ok. 74,96 mb. dokumentacji aktowej, ok. 27 650 negatywów, ok. 41 920 pozytywów i ok. 7 776 j.a. dokumentacji projektowej), materiały użyczone po byłym Przedsiębiorstwie Państwowym Pracowniach Konserwacji Zabytków (ok. 2 300 mb. dokumentacji aktowej, ok. 663 911 negatywów, ok. 500 pozytywów, ok. 24 380 wglądówek i ok. 47 386 j.a.

dokumentacji projektowej) oraz dokumentację archiwum zakładowego (ok. 8 636 j.a. dokumentacji zarchiwizowanej kat. A lub kat. B, ok. 217 mb dokumentacji nieuporządkowanej, ok. 273 116 negatywów i ok. 310 342 pozytywów).

W okresie sprawozdawczym zewidencjonowano, opracowano lub zarchiwizowano 22 191 j.a. w ramach archiwum zakładowego, 1 174 j.a. w ramach materiałów byłego PP PKZ oraz 4 579 j.a. w ramach spuścizn naukowych. Ponadto wymieniono 417 pudeł, 897 teczek, 704 klipsy archiwalne i 8 tubusów na nowe, przeniesiono 83,5 mb dokumentacji na nowe regały, wykonano 557 pomiary temperatury i wilgotności w magazynach archiwalnych oraz przeprowadzono skontrolowano 2 585 j.a. dokumentacji. W ramach digitalizacji zasobu archiwum NID wykonano 202 reprodukcje, 4 195 skany i obrobiono w programie graficznym 3 815 plików. Wykonano 625 zdjęć z których 300 obrobiono w programie graficznym.

Tabela XIII. Archiwum NID.

Lp.	Nazwa miernika	Zasób centralnego archiwum NID	Zasób regionalnych archiwów NID
1	Liczba jednostek archiwalnych dokumentacji przyjętej do archiwum w okresie sprawozdawczym	0 j.a.	0 j.a.
2	Liczba jednostek archiwalnych/metrów bieżących dokumentacji zgromadzonej w archiwum NID	dokumentacja aktowa	ok. 840,87 mb
		negatywy, pozytywy, wglądówki, dokumentacja projektowa	ok. 420 064 j.a.
3	Liczba jednostek archiwalnych dokumentacji opracowanej, zewidencjonowanej i zarchiwizowanej w okresie sprawozdawczym	15 582 j.a.	12 262 j.a.
4	Łączna liczba jednostek archiwalnych dokumentacji opracowanej, zewidencjonowanej i zarchiwizowanej	476 095 j.a.	19 230 j.a.
5	Liczba osób korzystających z zasobów archiwalnych NID w okresie sprawozdawczym	70 osób	206 osób

Realizacja zadania statutowego nr 11.

D. Działalność NID obejmująca zakresy kilku priorytetów

1. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022

Program został przyjęty uchwałą Rady Ministrów 13 sierpnia 2019 r., a następnie ogłoszony w „Monitorze Polskim” 11 września 2019 r. (MP z 2019 r., poz. 808).

Program ma na celu realizację przepisu art. 84 w związku z art. 86 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2018 r.

poz. 2067, z późn. zm.) i jest głównym dokumentem strategicznym określającym cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i instytucji w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także zapewnia środki służące do realizacji wyznaczonych celów.

8 października 2019 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego powołał dyrektora Narodowego Instytutu Dziedzictwa na Koordynatora Programu (Dziennik Urzędowy MKiDN z 2019 r., poz. 98).

Ze względu na opóźnienie przyznania środków finansowych na realizację Programu oraz wybuch epidemii, konieczne stało się zrewidowanie wszystkich dotychczasowych założeń związanych z wdrażaniem Programu.

Powyższe czynniki spowodowały, że realizacja większości zadań zaplanowanych na pierwsze półrocze 2020 r. miała charakter wyłącznie przygotowawczy.

Działania zrealizowane w trzech kwartałach 2020 r. w ramach Programu są następujące:

- opracowano dwa nowe, odrębne materiały informacyjne na stronę internetową www.samorzad.nid.pl (więcej informacji nt. portalu: Priorytet A pkt: 14);
- wytypowano 7 Ośrodków i Pracowni Terenowych NID do pełnienia funkcji Centrów Kompetencji ds. planowania i rewitalizacji (więcej informacji nt. Centrów Kompetencji: Priorytet D. Działalność NID obejmująca zakresy kilku priorytetów, pkt. 5);
- wykonano opracowanie: „Czernina gm. Góra pow. górowski – studium ochrony wartości kulturowych”,
- wykonano aktualizację opracowania: „Bytom Śródmieście z Rozbarkiem. Aktualizacja części konserwatorskiej studium urbanistyczno-konserwatorskiego” wykonanego w 1998 r. przez Pracownię Dokumentacji Naukowo-Historycznej Leszek Danilczuk, Maria Kasprzyk;
- 10 czerwca 2020 r. ogłoszono konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków „Samorząd dla dziedzictwa” (więcej informacji nt. konkursu: Priorytet A Wyznaczanie i upowszechnianie standardów ochrony i konserwacji zabytków pkt: 15)

- podpisano dwie umowy z wojewódzkimi urzędami ochrony zabytków o współpracy w zakresie ScanManagera;
- 10 i 11 września przeprowadzono specjalistyczne szkolenie z zakresu zwalczania przestępczości przeciwko dziedzictwu archeologicznemu w którym wzięli udział policjanci - koordynatorzy wojewódzcy ds. przestępczości przeciwko zabytkom oraz inspektorzy ds. archeologii z WUOZ;
- uruchomiono nowy portal edukacyjny <http://edu.nid.pl>, którego celem jest upowszechnianie wiedzy o szeroko pojętym dziedzictwie i jego wartościach. Adresatami treści opublikowanych na portalu są nauczyciele i edukatorzy (więcej informacji nt. portalu: Priorytet B Kształowanie świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego pkt: 11),
- przeprowadzono nabór wniosków do programu „Wspólnie dla dziedzictwa” (więcej informacji nt. programu: Priorytet B Kształowanie świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego pkt. 10).
- przygotowano „Koncepcję stworzenia modelu systematycznego i elastycznego gromadzenia oraz analizowania danych, przede wszystkim statystycznych, z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami oraz powiązania tej dziedziny z jak najszerszym kontekstem ekonomiczno-społecznym”. Dokument został przesłany do akceptacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego;

Realizacja zadań statutowych nr 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 17.

2. Centrum Kompetencyjne ds. digitalizacji zabytków

W ramach realizacji zadań Centrum Kompetencyjnego w dziedzinie digitalizacji zabytków w trzech kwartałach 2020 r. zostały wykonane opracowania inwentaryzacyjne 5 obiektów zabytkowych - w tym czterech drewnianych kościołów wpisanych na Listę światowego dziedzictwa UNESCO – w Haczowie, Dębnie i Sękowej oraz cerkwi w Radrużu oraz drewnianego kościoła w Obórkach w woj. Opolskim (łącznie 48 rysunków inwentaryzacyjnych prezentujących przekroje, rzuty kondygnacji i widoki elewacji). Opracowanie wykonano na podstawie własnego skanu laserowego (Obórki) oraz materiałów, które powstały podczas realizacji projektów w ramach programu „Kultura Cyfrowa”. Efekty

inwentaryzacji zostaną udostępnione na portalu www.zabytek.pl. Jednocześnie, na prośbę WUOZ w Opolu wykonano skaniny laserowe kościoła w Michałowie. W najbliższym czasie, na podstawie pozyskanych danych, planowane jest wykonanie pełnej inwentaryzacji dla tego kościoła. W omawianym okresie w ramach działalności Centrum Kompetencyjnego została również wykonana walidacja efektów czterech projektów zrealizowanych z dofinansowaniem programu MKiDN „Kultura Cyfrowa”: „Średniowieczne kolekcje Warmii i Mazur”, „Wirtualnym szlakiem pochylni Kanału Elbląskiego”, „Digitalizacja, opracowanie oraz udostępnianie zabytków sakralnych za pośrednictwem portalu Świątynia3D.pl” oraz „Digitalizacja parafii św. Wojciecha w Wąwolnicy”.

Realizacja zadań statutowych nr 1, 10, 13, 17.

3. Digitalizacja i udostępnianie cyfrowych dóbr kultury – zabytków oraz grobów i cmentarzy wojennych

Celem projektu jest cyfrowe odwzorowanie analogowych zasobów pozostających w dyspozycji Narodowego Instytutu Dziedzictwa dotyczących wszystkich obiektów wpisanych do Krajowej Ewidencji Zabytków (zabytki nieruchome i stanowiska archeologiczne) oraz kart ewidencyjnych grobów i cmentarzy wojennych gromadzonych przez urzędy wojewódzkie, a następnie powszechne udostępnienie za pośrednictwem sieci Internet.

Projekt zakłada poddanie digitalizacji co najmniej 697 984 szt. dokumentów wraz z opatrzeniem właściwymi metadanymi opisowymi oraz odwzorowanie przestrzenne na mapie obiektów, których dotyczy dokumentacja poprzez proces wektoryzacji.

W efekcie realizacji projektu powstanie rozbudowana dziedzinowa baza danych o obiektach zabytkowych, grobach i cmentarzach wojennych oraz teleinformatyczny system gromadzenia i udostępniania danych. Informacje dotyczące tych obiektów będą upowszechniane za pośrednictwem portali zarządzanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa: www.zabytek.pl oraz www.mapy.zabytek.gov.pl.

W efekcie realizacji projektu zostanie zapewniony powszechny dostęp do zasobu stanowiącego dziedzictwo kulturowe Polski, ogółowi społeczeństwa, a także na

potrzeby badań społecznych, aktywności turystyczno-kulturalnej oraz działalności gospodarczej w określonych branżach. Otwarty dostęp do informacji w zakresie dokumentacji dotyczącej zabytków oraz grobów i cmentarzy wojennych ułatwi poza tym wykonywanie działań statutowych przez organy i instytucje realizujące zadania w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami bądź promocji kultury. Ponadto, utrwalenie danych w wersji cyfrowej zapewni ich ochronę oraz trwałe zachowanie. Projekt zakłada realizację działań w okresie od 28 stycznia 2019 r. do 26 stycznia 2022 roku. W tym czasie zostaną wykonane zadania w zakresie skanowania dokumentacji wraz z opatrzeniem wersji cyfrowej metadanymi, odwzorowania obiektów przestrzennych w wyniku wektoryzacji, rozbudowy systemu teleinformatycznego służącego gromadzeniu i udostępnianiu posiadanych zasobów oraz zadania związane z wdrażaniem i zarządzaniem projektem i jego promocją.

Wartość projektu została ustalona na poziomie 37 264 029,10 zł, z czego 31 536 547,82 zł będzie pochodzić z budżetu Unii Europejskiej, na podstawie umowy o dofinansowanie nr POPC.02.03.02-00-0017/18-00 z dnia 28 stycznia 2019 r. w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, Oś Priorytetowa II – E-administracja i otwarty rząd, Działanie 2.3 – Cyfrowa dostępność i użyteczność informacji sektora publicznego, Poddziałanie 2.3.2 – Cyfrowe udostępnianie zasobów kultury.

W pierwszych trzech kwartałach 2020 r. były wykonywane przede wszystkim działania dotyczące realizacji prac digitalizacyjnych oraz programistycznych w zakresie rozbudowy istniejącego systemu gromadzenia i udostępniania danych o zabytkach. W ramach prac cyfryzacyjnych 298 513 szt. dokumentów zostało zeskanowanych i opisanych metadanymi, natomiast 171 625 szt. zostało zwektoryzowanych (odwzorowanych przestrzennie na mapie).

W działaniu dotyczącym rozwoju systemu gromadzenia i udostępniania danych o zabytkach zakończono etapy I (polegający na organizacji realizacji usługi) oraz II (dotyczący przeprowadzenia analizy rozwiązań i implementacji wersji pilotażowej systemu). Trwa realizacja etapu III – rozbudowa systemu. Prace postępują zgodnie z przyjętym harmonogramem realizacji zadania.

W trybie ciągłym jest realizowana usługa kolokacji sprzętu niezbędnego do właściwego funkcjonowania systemu oraz do gromadzenia danych.

Ponadto, w sierpniu br. został złożony wniosek o zmianę (rozszerzenie) zakresu rzeczowego przedsięwzięcia. Korekta założeń projektu wynikała z możliwości powstałych w związku z oszczędnościami wygenerowanymi po rozstrzygnięciu postępowań przetargowych na pierwotny zakres. Nowy zakres projektu obejmuje zwiększenie zakresu usługi digitalizacyjnej oraz dalszy rozwój bazy systemowej i sprzętowej (w tym wyposażenie pracowni skanowania). W chwili opracowywania niniejszego sprawozdania trwa weryfikacja złożonego wniosku.

Realizacja zadań statutowych nr 11, 12, 13, 17.

4. Program identyfikacji i oznakowania cmentarzy żydowskich na terenie RP

Prace NID w ramach programu identyfikacji i oznakowania cmentarzy żydowskich na terenie RP w okresie sprawozdawczym objęły 6 kierunków działań:

- Wypracowanie wraz z Fundacją Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego (FODZ) możliwości oznakowania cmentarzy żydowskich bez zaangażowania finansowego NID, z udziałem władz samorządowych i lokalnych działaczy z wykorzystaniem tablic będących w dyspozycji NID.
- Aktualizacja danych w bazie cmentarzy żydowskich (EXCEL) na podstawie informacji z FODZ, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Komisji Rabinicznej ds. Cmentarzy, Fundacji Dziedzictwa Kulturowego, Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich i nowych wpisów do rejestru zabytków.
- Wypracowanie współpracy POLIN-NID w dziedzinie edukacji i promocji programu upamiętnienia cmentarzy w ramach projektu „Żydowskie Dziedzictwo Kulturowe” dofinansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 oraz ze środków budżetu państwa w ramach Programu „Kultura”.
- Prace nad wytycznymi dotyczącymi grodzienia cmentarzy żydowskich. Rozpoznanie form konstrukcyjnych istniejących ogrodzeń na podstawie

literatury oraz materiałów z weryfikacji NID, materiałów Yad Vashem – The World Holocaust Remembrance Center.

- Kwerendy i opiniowanie na wniosek DOZ i WUOZ związane z problemami dewastacji cmentarzy żydowskich oraz inwestycji na cmentarzach lub w ich sąsiedztwie.
- Kwerenda mająca na celu określenie problemów związanych z programem budowy ogrodzeń na cmentarzach żydowskich w ramach europejskiego programu ESJF -EUROPEAN JEWISH CEMETERIES INITIATIVE

Realizacja zadań statutowych nr 1, 4, 7, 8, 10, 11, 17.

5. Centrum kompetencji ds. rewitalizacji

W okresie sprawozdawczym stworzono 7 Centrów Kompetencji oraz wyznaczono pracowników w Oddziałach Terenowych NID, którzy będą realizować zadania wspierania gmin w zakresie ujmowania dziedzictwa kulturowego w programy. Zaplanowano także szkolenia podnoszące kompetencje pracowników Centrów Kompetencji w zakresie ustawy o rewitalizacji – wybrano wykonawcę oraz opracowano program szkoleniowy. Szkolenia będą realizowane w październiku i listopadzie 2020 r.

Realizacja zadań statutowych nr 6, 9, 17.

6. Centrum Architektury Drewnianej

W okresie sprawozdawczym wykonano badania stratygraficzne budynku willi „U Dziadka”, który będzie siedzibą Centrum Architektury Drewnianej. Rozpoczęto również przygotowania do przeprowadzenia przetargu na opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej budynku. Wykonano przyłącza teletechniczne (linii kablowej światłowodowej) i wodociągowe.

Realizacja zadania statutowego nr 17.

7. Współpraca międzynarodowa

19 czerwca br. odbyło się spotkanie zdalne zarządu EAC (Europae Archaeologiae Consilium), podczas, którego pracowano nad wersją 2 wytycznych dotyczących

selekcji dokumentacji i źródeł archeologicznych w ramach grupy roboczej EAC Archaeological Archives.

Ze względu na ograniczenia wynikające z epidemii COVID-19 spotkania innych organizacji eksperckich, w których uczestniczą przedstawiciele NID (UE Strategy for Baltic Sea Region, European Heritage Legal Forum, European Heritage Heads Forum, Council of Europe Working Group on HEREIN National Reports) zostały odwołane lub przeniesione na późniejszy termin

Realizacja zadania statutowego nr 1, 15, 16.

8. Międzynarodowa Podyplomowa Letnia Szkoła „Akademia Nieświeska”

W okresie sprawozdawczym trwały przygotowania do uruchomienia kolejnej edycji Międzynarodowej Podyplomowej Letniej Szkoły „Akademia Nieświeska”, która tradycyjnie rozpoczyna się w maju. Ze względu na panującą epidemię koronawirusa zgodnie z ustaleniami z MKiDN kursy zostały przełożone na następny rok.

Realizacja zadań statutowych nr 6, 9, 16

E. Aneksy

Tabela XIV. Udział pracowników i przedstawicieli NID w konferencjach.

Nazwisko i imię	Tytuł, termin i miejsce konferencji	Tytuł wystąpienia/referatu
Tomasz Błyskosz	Wykład w ramach Akademii Przewodnickiej ECS, 28 stycznia, Europejskie Centrum Solidarności Gdańsk	„Stocznia Gdańska jako istotny element Europejskiego Dziedzictwa”
Aleksandra Chabiera	„Z tradycją w przyszłość – budowanie tożsamości w oparciu o lokalne dziedzictwo” 12 lutego, Uniejów	„Rola instytucji kultury w wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa”

Paweł Filipowicz	Muzeum Piastów Śląskich, 3 marca, Brzeg	wystąpienie dla przedstawicieli samorządów w zakresie przygotowania inwestycji w obiekcie zabytkowym
Anna Fortuna-Marek	„Ochrona historycznych ruin - aktualne problemy, tendencje, perspektywy”, 10 września, on-line	„Główne problemy ochrony i użytkowania historycznych ruin w opinii zarządców”
Nina Glińska	Prelekcja w ramach cyklu PorozmawiajMy o dziedzictwie!”, 11 września, Niestachów	„Nowe odkrycia na zamku w Chęcinach”
Dominik Mączyński	„Drewno w architekturze – Wood in architecture”, 31 stycznia, Kraków	„Gotyckie więzby katedry Notre Dame w Paryżu – badania drewna po pożarze”
Włodzimierz Pedrycz, Łukasz Młynarski	„Ochrona historycznych ruin - aktualne problemy, tendencje, perspektywy”, seminarium on-line organizowane przez Małopolski WKZ, 10 września	„Ochrona „otoczenia” ruin zamku w Ujeździe – studium przypadku”
Andrzej Siwek	Ogólnopolska inauguracja EDD, 12 września, Sienna k. Gródka nad Dunajcem	„Zabytki w rejonie Jeziora Rożnowskiego”
Andrzej Siwek	„Ochrona historycznych ruin - aktualne problemy, tendencje, perspektywy”, seminarium on-line organizowane przez Małopolski WKZ, 10 września	„Historyczne ruiny - między doktryną konserwatorską, a potocznym rozumieniem interesu społecznego”
Bartosz Skaldawski	„Stocznia Gdańska - przyszłość dziedzictwa” Forum Obywatelskiego, w ramach obchodów 40 rocznicy Porozumień Sierpniowych w Gdańsku, 29 sierpnia, Gdańsk	„Wpis Stoczni Gdańskiej na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO”
Renata Stachańczyk, Katarzyna Balik, Magdalena Lisowska	„Rewitalizacja i zarządzanie parkami historycznymi”, 27 maja, wideokonferencja	„Dorobek Narodowego Instytutu Dziedzictwa w zakresie zarządzania parkami zabytkowymi. Park Tężniowy w Ciechocinku, Park Mużakowski”
Maciej Świątkowski, Katarzyna Balik	„Rewitalizacja i zarządzanie parkami historycznymi”, 27 maja, wideokonferencja	„Miejsce i znaczenie wytycznych konserwatorskich w procesie rewaloryzacji parku zabytkowego na przykładzie parku w Lubostroniu”

Tabela XV. Artykuły i opracowania pracowników NID.

Nazwisko i imię	Tytuł i numer czasopisma lub tytuł publikacji	Tytuł referatu lub artykułu, opracowanie publikacji
Joanna Banik	Katalog	„Pisanie pisanek techniką batikową na Śląsku Opolskim

Joanna Banik	Katalog	„Procesja Bożego Ciała z tradycją kwietnych dywanów w Kluczu, Olszowej, Zalesiu Śląskim i Zimnej Wódce”
Joanna Banik	Wystawa	„Kościół pw. Św. Jakuba Apostoła w Małujowicach”
Joanna Banik	Informator	EDD w woj. opolskim
Nina Glińska	Renowacje i Zabytki nr 3/2020	„Wiślica doby wczesnego średniowiecza – o wielkiej historii jednego z najmniejszych miast w Polsce”
Paweł Filipowicz	Rocznik Wieluński t.19, s.5-41	„Wokół Rudy. Zaawansowanie badań i postulaty poznawcze”
Paweł Filipowicz	„Zawód: Architekt”, nr 73, maj-czerwiec 2020 r.	„Z:abytki”
Andrzej Laskowski	Strona internetowa www.nid.pl	„NON OMNIS MORIAR Krzysztof Penderecki – geniusz nie tylko muzyki”
Katarzyna Latocha	Katalog	„Ratusz w Oleśnie”
Wioletta Łabuda-Iwaniak	„Spotkania z Zabytkami”, nr 5-6, 2020	„Europejskie Dni Dziedzictwa 2020”
Tomasz Łuczak	Wydawnictwo pokonferencyjne ZKEiDA UMK w Toruniu	„Zabytkowe dzwony. Stan zachowania, praktyki konserwatorskie i perspektywy ochrony”
Łukasz Młynarski	Renowacje i Zabytki nr 3/2020	„Pomniki Historii na terenie województwa świętokrzyskiego. Ochrona i zarządzanie”
Roman Marcinek	Wystawa nt. pomników historii eksponowana na lotnisku Chopina i na dworcach PKP	40 not nt. zabytków będących pomnikami historii
Roman Marcinek	„Ochrona Zabytków”, nr 1, 2020	„Układ przestrzenno-parkowy w Więzownicy Kolonii”
Roman Marcinek	„Słownik biograficzny konserwatorów polskich”	Opracowanie 10 biogramów
Agata Mucha	Informator	EDD w woj. śląskim
Zbigniew Myczkowski	„Krajobrazy Europy – Krajobraz jako wyraz idei wartości”, red. Alina Drapella-Hermansdorfer, Oleg Mycak Martyna Surma, Wrocław 2020	„Program ochrony krajobrazu kulturowego Polski. Krajobrazy niezwykle – krajobrazy ginące”.
Teresa Palacz	Strona internetowa www.nid.pl	„Wielkopolskie zwyczaje i obrzędy Wielkanocne”
Andrzej Siwek	Renowacje i Zabytki nr 1/2020	„Po co nam park kulturowy - geneza i specyfika formy ochrony zabytków”
Andrzej Siwek	Ochrona Dziedzictwa Kulturowego - Pomniki historii - ochrona, zarządzanie, promocja, tom: 7, 2019	„Pomniki historii, a doświadczenia Światowego Dziedzictwa: rozważania na przykładzie drewnianej architektury sakralnej”

Tomasz Woźniak	Strona internetowa www.nid.pl	„Uzdrowisko Krzeszowice”
Opracowanie zbiorowe, red. Wioletta Łabuda-Iwaniak	Raport roczny	„Raport roczny Narodowego Instytutu Dziedzictwa 2019”
Opracowanie zbiorowe	Informator, PDF	Informatory EDD dla 11 województw

Tabela XVI. Jesteśmy potrzebni (NID w liczbach).

Liczba wydanych opinii specjalistycznych	221
Liczba zaopiniowanych wniosków o uznanie zabytku za pomnik historii	1
Liczba artykułów napisanych przez pracowników NID	23
Liczba wystąpień pracowników NID na konferencjach krajowych	11
Liczba standardów, wytycznych, zaleceń opracowanych przez NID	2
Liczba projektów dofinansowanych w 2020 r. w ramach programu „Ochrona zabytków archeologicznych”	33
Liczba zakończonych i rozliczonych w 2020 r. projektów w ramach programu „Wspólnie dla dziedzictwa”	29
Liczba wydanych przez NID publikacji	17
Liczba osób przeszkolonych przez NID	349
Liczba użytkowników, którzy odwiedzili bazę wiedzy samorzqd.nid.pl w okresie sprawozdawczym	52 000
Liczba zabytków mających swoją reprezentację na zabytek.pl	84 282
Liczba zdjęć opublikowanych na zabytek.pl	73 512
Liczba obrazowań 3D (cumulus/modele) opublikowanych na zabytek.pl	63
Liczba filmów opublikowanych na zabytek.pl	82
Liczba użytkowników odwiedzających zabytek.pl w okresie sprawozdawczym	686 058
Stan zbioru dokumentów rejestru i ewidencji zabytków zgromadzonych w NID	1 876 827
Liczba zeskanowanych dokumentów zgromadzonych w bazie danych	579 804
Liczba rekordów opisujących dokumenty rejestru i ewidencji zabytków w bazie danych	820 285.
Liczba obiektów przestrzennych reprezentujących zabytki w bazie GIS	150 838
Liczba udostępnionych dokumentów rejestru i ewidencji zabytków w okresie sprawozdawczym	6 754
Liczba rozpatrzonych wniosków dostęp do danych przestrzennych	30
Liczba jednostek archiwalnych dokumentacji udostępnionych w okresie sprawozdawczym	108
Liczba woluminów będących na stanie biblioteki NID	116 780
Liczba osób, które skorzystały z biblioteki NID w okresie sprawozdawczym	353
Liczba osób, które skorzystały z katalogu bibliotecznego online	9229
Liczba wszystkich artykułów opublikowanych w bazie wiedzy edu.nid.pl	285
Liczba nowych elementów, które zostały wpisane na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego w okresie sprawozdawczym	5
Liczba nowych elementów, które zostały wpisane do Rejestru Dobrych Praktyk w okresie sprawozdawczym	3
Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę https://niematerialne.nid.pl w okresie sprawozdawczym	35 170
Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę internetową https://edd.nid.pl w okresie sprawozdawczym	28 291
Liczba użytkowników, którzy odwiedzili stronę internetową www.nid.pl w okresie sprawozdawczym	ok. 246 000
Liczba postów opublikowanych na Facebooku NID w okresie sprawozdawczym	471

